

Rolnummers 1931, 1932 en 1936
Arrest nr. 68/2001 van 17 mei 2001

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 90 van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen, in zoverre het artikel 1, §2, 5°, bekrachtigt van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen, gesteld door de Raad van State.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters H. Boel en M. Melchior, de rechters L. François, A. Arts en L. Lavrysen, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, ererechter J. Delruelle en emeritus rechter E. Cerexhe, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter H. Boel,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen

Bij elk van de arresten nrs. 85.654, 85.655 en 85.656 van 29 februari 2000 in zake M. Baetsle en de stad Tielt tegen het Vlaamse Gewest, waarvan de expedities ter griffie van het Arbitragehof zijn ingekomen op 31 maart en 3 april 2000, heeft de Raad van State de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schendt artikel 90 van de wet van 30 maart 1994 [houdende sociale bepalingen] de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door, ter uitvoering van artikel 11 van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen, het koninklijk besluit van 24 december 1993 te bekrachtigen ook in zoverre dat besluit een loonmatiging oplegt aan het in artikel 1, § 2, 5°, bedoelde overheidspersoneel wanneer aldus een regeling wordt ingesteld waarbij twee verschillende categorieën van personen gelijk worden behandeld, te weten de personen ten opzichte van wie de Koning overeenkomstig de wet van 6 januari 1989 wel degelijk een loonmatiging mocht opleggen en de personen ten opzichte waarvan Hij krachtens de wet van 6 januari 1989 niet regelend mocht optreden ?

2. Schendt artikel 90 van de wet van 30 maart 1994 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door, ter uitvoering van artikel 11 van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen, het koninklijk besluit van 24 december 1993 te bekrachtigen wanneer daarmee aan een bepaalde categorie van personen, met name het overheidspersoneel, het recht wordt ontnomen om zich voor de bevoegde rechter overeenkomstig artikel 159 van de Grondwet te beroepen op de onwettigheid van het koninklijk besluit van 24 december 1993 teneinde aldus te beletten dat een vóór de inwerkingtreding van de wet van 30 maart 1994 ingevoerde regeling door de toezichthoudende overheid vernietigd wordt wegens schending van een wet waaraan retroactieve uitwerking is verleend ? »

Die zaken zijn ingeschreven onder de nummers 1931, 1932 en 1936 van de rol van het Hof.

II. De feiten en de rechtspleging in de bodemgeschillen

M. Baetsle heeft bij de Raad van State beroep tot vernietiging ingesteld tegen het besluit van de toezichthoudende overheid van 22 juni 1994 waarbij het besluit van de gemeenteraad van Evergem van 27 januari 1994 tot herziening van de weddeschaal van de gemeentesecretaris en de gemeenteontvanger werd vernietigd.

De Vlaamse Minister van Binnenlandse Aangelegenheden had tot die vernietiging besloten op grond van artikel 5, § 2, van het bij wet van 30 maart 1994 bekrachtigde koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen, krachtens hetwelk voor het jaar 1994 in beginsel geen loonsverhogingen of andere bijkomende voordelen mogen worden toegekend.

De verzoeker voor de Raad van State is van oordeel dat de wet van 6 januari 1989 de Koning enkel machtigde om maatregelen tot loonmatiging te nemen ten aanzien van de privé-sector en niet ten aanzien van gemeentepersoneel. Hij betoogt ook dat het latere optreden van de wetgever geen afbreuk kan doen aan de beslissing van de gemeenteraad *in tempore non suspecto*.

De auditeur van de Raad van State heeft in zijn verslag de vraag gesteld of uit de bekrachtigingswet van 30 maart 1994 geen discriminaties voortvloeien :

- enerzijds, vanwege een onterechte gelijke behandeling van personen uit de openbare en de private sector in zoverre bekrachtiging is gegeven aan een koninklijk besluit zowel ten aanzien van personen waarvoor de Koning kon optreden als ten aanzien van personen waarvoor Hij niet kon optreden;
- anderzijds, omdat het overheidspersoneel zich niet meer bij de rechter kan beroepen op de onwettigheid van een koninklijk besluit.

Met verwijzing naar artikel 26, §1, 3°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof beslist de Raad van State de hiervoor geciteerde prejudiciële vragen te stellen, die onder nr. 1931 van de rol van het Hof zijn ingeschreven.

In analoge procedures, waarin de stad Tielt bij de Raad van State is opgekomen tegen twee beslissingen van de Vlaamse Minister van Binnenlandse Aangelegenheden van 8 augustus 1994 houdende vernietiging van de twee beslissingen van de gemeenteraad van Tielt van 3 maart 1994 betreffende de weddeschalen, enerzijds, van de gemeentesecretaris en van de gemeenteontvanger en, anderzijds, van bepaalde leden van het gemeentelijk politiepersoneel, heeft de Raad van State beslist dezelfde prejudiciële vragen te stellen, die zijn ingeschreven onder de nrs. 1932 en 1936 van de rol van het Hof.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikkingen van 31 maart 2000 en 3 april 2000 heeft de voorzitter in functie de rechters van de respectieve zetels aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om in die zaken artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikking van 5 april 2000 heeft het Hof de zaken samengevoegd.

Van de verwijzingsbeslissingen is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 27 april 2000 ter post aangetekende brieven; bij dezelfde brieven is kennisgegeven van de beschikking tot samenvoeging.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 13 mei 2000.

Memories zijn ingediend door :

- de stad Tielt, Tramstraat 2, 8700 Tielt, bij op 8 juni 2000 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 9 juni 2000 ter post aangetekende brief;
- de Vlaamse Regering, Martelaarsplein 19, 1000 Brussel, bij op 13 juni 2000 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 23 juni 2000 ter post aangetekende brieven.

De Vlaamse Regering heeft een memorie van antwoord ingediend bij op 12 juli 2000 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 29 juni 2000 en 28 februari 2001 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 31 maart 2001 en 30 september 2001.

Bij beschikking van 28 februari 2001 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 21 maart 2001, na te hebben vastgesteld dat rechter M. Bossuyt, wettig verhinderd, als lid van de zetel werd vervangen door rechter L. Lavrysen.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 1 maart 2001 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 21 maart 2001 :

- zijn verschenen :
- . Mr. A. Navasartian *loco* Mr. E. Brewaeys, advocaten bij de balie te Brussel, voor de stad Tielt;
- . Mr. B. Degraeve *loco* Mr. B. Bronders, advocaten bij de balie te Brugge, voor de Ministerraad;
- . Mr. B. Staelens, advocaat bij de balie te Brugge, voor de Vlaamse Regering;
- hebben de rechters-verslaggevers A. Arts en J. Delruelle verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- zijn de zaken in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de stad Tielt

A.1. Voor de stad Tielt, verzoekende partij voor de Raad van State, rijst de vraag of de wet van 30 maart 1994 er niet op neerkomt dat twee fundamenteel verschillende categorieën van personen zonder afdoende verantwoording gelijk worden behandeld: enerzijds, het personeel in de privé-sector, ten aanzien van wie de Koning gemachtigd was om de in het koninklijk besluit van 24 december 1993 vastgestelde maatregelen te nemen en, anderzijds, het overheidspersoneel, ten aanzien van wie de Koning niet gemachtigd was dergelijke maatregelen te nemen.

In de tweede plaats rijst de vraag of de wet van 30 maart 1994 het gelijkheidsbeginsel schendt door aan het overheidspersoneel de mogelijkheid te ontnemen om aan de rechter te vragen het koninklijk besluit van 24 december 1993 buiten toepassing te laten en door dat personeel op die manier de rechtsbescherming te ontnemen die door artikel 159 van de Grondwet aan alle burgers wordt gewaarborgd.

Volgens de stad Tielt kan men in ieder geval de bekrachtiging bezwaarlijk geoorloofd achten omdat daarin op voorhand op algemene wijze zou zijn voorzien.

De stad Tielt is van oordeel dat de prejudiciële vragen bevestigend moeten worden beantwoord.

Standpunt van de Vlaamse Regering

A.2.1. De Vlaamse Regering is van mening dat de prejudiciële vragen ten onrechte uitgaan van de premisse dat de wet van 6 januari 1989 de Koning niet heeft gemachtigd om maatregelen te nemen ten aanzien van het overheidspersoneel : door de retroactieve bekrachtiging bij wet van 30 maart 1994 heeft de wetgever de Koning daartoe wel degelijk gemachtigd.

De Vlaamse Regering voert aan dat de wetgever de discussie omtrent de uitgebreidheid van de machtiging definitief heeft beëindigd in het voordeel van de wettigheid van het koninklijk besluit van 24 december 1993. Dat kan niet opnieuw door middel van prejudiciële vragen bij het Arbitragehof ter discussie worden gesteld. Het Hof is niet bevoegd om de wet van 30 maart 1994 op dit punt te toetsen.

Volgens de Vlaamse Regering moet het Hof vaststellen dat de wet van 30 maart 1994 de verschillende categorieën waarvan sprake in de prejudiciële vragen niet creëert.

A.2.2. In ondergeschikte orde is de Vlaamse Regering van oordeel dat het gelijkheidsbeginsel niet is geschonden.

Wat de eerste prejudiciële vraag betreft, ziet de Vlaamse Regering niet in hoe het gelijkheidsbeginsel zou zijn geschonden door alle inkomenscategorieën op dezelfde wijze te behandelen. De gelijkwaardige matiging van lonen en wedden is precies een waarborg voor de inachtneming van het gelijkheidsbeginsel.

Met betrekking tot de tweede vraag is de Vlaamse Regering van mening dat ten onrechte wordt gedaan alsof het overheidspersoneel de enige categorie van burgers zou zijn die de jurisdictionele waarborg van artikel 159 van de Grondwet werd ontnomen. De maatregelen zijn op dezelfde wijze opgelegd aan alle categorieën van inkomens zodat geen enkele categorie zich op artikel 159 kon beroepen.

De Vlaamse Regering wijst nog op de rechtspraak van het Hof volgens welke de door de wetgever ingestelde procedure van bekrachtiging niet in strijd is met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel, doordat zij de controle verstevigt van de wetgever op de uitoefening van de machtiging die hij aan de Koning geeft.

De Vlaamse Regering besluit dat artikel 90 van de wet van 30 maart 1994 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt.

Standpunt van de Ministerraad

A.3.1. Met betrekking tot de eerste prejudiciële vraag is de Ministerraad in hoofdde van mening dat geen regeling werd ingesteld waarbij twee verschillende categorieën van personen gelijk worden behandeld.

Volgens de Ministerraad was de Koning bevoegd om zowel voor het overheidspersoneel als voor het personeel van de privé-sector maatregelen te nemen op grond van de artikelen 8, § 5, 9, § 5, en 10, § 1, 1° en 2°, van de wet van 6 januari 1989 alsook op grond van het rechtvaardigheidsbeginsel dat de wetgever in de voormelde wet heeft ingebouwd.

Uit de algemene bewoordingen van de artikelen 8, § 5, en 9, § 5, blijkt dat de wetgever geen enkele beperking heeft willen opleggen voor de verschillende beroepscategorieën. Noch uit de tekst, noch uit de parlementaire voorbereiding ervan blijkt dat de Koning niet gemachtigd zou zijn om met betrekking tot het overheidspersoneel de maatregelen te nemen als bedoeld in artikel 10 van die wet.

De Ministerraad wijst erop dat in artikel 10, § 1, 1°, zelf sprake is van de «inkomens uit alle andere beroepsactiviteiten» en in artikel 10, § 1, 2°, van «gelijkwaardige maatregelen voor de andere sociaal-professionele categorieën, ook die waarvan de inkomstenevolutie niet wordt beïnvloed door akkoorden». Aangezien nergens uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de wetgever het overheidspersoneel heeft willen uitsluiten, moet worden aangenomen dat de wetgever de Koning eveneens heeft gemachtigd tot het opleggen van maatregelen van inkomensmatiging aan dat personeel.

Volgens de Ministerraad vindt het koninklijk besluit van 24 december 1993 zijn grondslag bovendien in het beginsel van sociale rechtvaardigheid dat de wetgever in de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen heeft ingebouwd. Dat beginsel blijkt, enerzijds, uit de tekst van artikel 10, § 1, van de

voormelde wet en, anderzijds, uit de parlementaire voorbereiding, meer bepaald uit de verwerping van een amendement dat volgens de Vice-Eerste Minister niet verdedigbaar was «omwille van het sociale rechtvaardigheidsbeginsel» (*Parl. St.*, Kamer, 1987-1988, nr. 543/3, p. 37). De Ministerraad wijst erop dat ook het Hof in zijn arrest nr. 49/95 van 15 juni 1995 heeft geoordeeld dat met de door de Koning te nemen maatregelen als bedoeld bij artikel 10, § 1, 1°, van de voormelde wet een sociale doelstelling werd beoogd (overweging B.6.4). Indien het overheidspersoneel uit de categorie «alle andere beroepsactiviteiten» zou worden uitgesloten, zou zulks flagrant in strijd zijn met dat beginsel van sociale rechtvaardigheid.

« Uit de wil van de wetgever om de door de Koning te nemen [...] maatregelen zoals bedoeld bij artikel 10, § 1, 1° en 2° van de wet van 6 januari 1989 niet uitsluitend te verantwoorden op basis van het 'herstel van het concurrentievermogen, maar evenzeer op grond van een streven naar een gelijkwaardige loonmatiging ['] (cfr. sociaal rechtvaardigheidsprincipe), vloeit voort dat hetgeen bepaald is bij artikel 3 van voornoemde wet, m.n. dat het concurrentievermogen wat de arbeidskosten betreft uitsluitend berekend wordt op basis van de evolutie van de loonkosten per werknemer in de privé-sector en dat de arbeidskosten van de overheidssector geen rechtstreekse invloed hebben op het concurrentievermogen, niet in overweging genomen [kan] worden om de uit de wet van 6 januari 1989 gedelegeerde bevoegdheid van de Koning tot het nemen van maatregelen als bedoeld bij artikel 10, § 1, van dezelfde wet met betrekking tot het overheidspersoneel te betwisten. »

Als wordt aangenomen dat de Koning bij de wet van 6 januari 1989 werd gemachtigd om ook aan het overheidspersoneel de maatregelen bedoeld in artikel 10, § 1, 1° en 2°, op te leggen, kan volgens de Ministerraad niet tegelijkertijd worden beweerd dat artikel 90 van de wet van 30 maart 1994 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt door het koninklijk besluit van 24 december 1993 te bekrachtigen, ook niet in zoverre dat besluit een loonmatiging oplegt aan het overheidspersoneel. Bijgevolg stelt de wet van 30 maart 1994 geen regeling in waarbij twee verschillende categorieën van personen gelijk worden behandeld. Om die redenen moet de eerste prejudiciële vraag volgens de Ministerraad ontkennend worden beantwoord.

In ondergeschikte orde is de Ministerraad betreffende de eerste prejudiciële vraag van oordeel dat de gelijke behandeling van loontrekkenden en van overheidspersoneel niet zonder redelijke verantwoording is, nu de blokkering van de lonen beantwoordt aan de noodzaak om het concurrentievermogen van de Belgische ondernemingen te vrijwaren en te herstellen, terwijl de matiging van de wedden van de ambtenaren is ingegeven door de zorg om een gelijkwaardige matiging op te leggen aan het overheidspersoneel om redenen van billijkheid en sociale rechtvaardigheid.

Volgens de Ministerraad staan de aangewende middelen in een redelijke verhouding met dat doel en moet de eerste prejudiciële vraag ook om die redenen ontkennend worden beantwoord.

A.3.2. Wat de tweede prejudiciële vraag betreft, betoogt de Ministerraad in hoofdorde dat het stelsel van wettelijke bekrachtiging, waarbij de wetgever een bevoegdheid delegeert aan de Koning en daarbij bepaalt dat het op basis van die delegatie genomen koninklijk besluit bij wet moet worden bekrachtigd binnen korte termijn, op zich niet in strijd is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Hij verwijst daarbij naar de rechtspraak van het Hof (arresten nrs. 67/92 van 12 november 1992, 34/93 van 6 mei 1993 en 73/93 van 21 oktober 1993).

Volgens de Ministerraad kan niet worden beweerd dat de wetgever een juridische waarborg heeft willen ontnemen aan een categorie van personen, te meer daar de terugwerkende kracht geenszins tot gevolg heeft gehad dat de afloop van enige gerechtelijke procedure in een welbepaalde zin werd beïnvloed of dat rechtscolleges verhinderd werden zich uit te spreken. De Ministerraad wijst erop dat de betrokken procedures pas werden ingesteld bij de Raad van State nadat de bekrachtigingswet in werking was getreden.

De Ministerraad is van oordeel dat de terugwerkende kracht is ingegeven om de sociale en economische doelstelling van de wet van 6 januari 1989 te verwezenlijken, inzonderheid de inkomensmatiging onder alle loontrekkenden te waarborgen, en de gelijkheid te handhaven. Om die redenen moet de tweede prejudiciële vraag ontkennend worden beantwoord.

In ondergeschikte orde is de Ministerraad, wat de tweede prejudiciële vraag betreft, van mening dat artikel 90 van de wet van 30 maart 1994 verantwoord wordt door de bijzondere omstandigheid dat de wetgever zelf de bevoegdheid wilde uitoefenen waarvan betwist werd dat hij ze had gedelegeerd aan de Koning. De Ministerraad doet daarbij opmerken dat de Raad van State in zijn advies van 15 december 1993 van oordeel was dat het ontwerp van het latere koninklijk besluit van 24 december 1993 zonder rechtsgrond was en dat een aantal parlementsleden bij de bespreking van de bekrachtigingswet de mogelijkheid van een bevoegdheidsoverschrijding door dat koninklijk besluit had aangevoerd. Volgens de Ministerraad was het dus

verantwoord dat de wetgever zelf de betwiste bevoegdheid uitoefende. Dat impliceert geenszins dat een bepaalde categorie van personen een juridische waarborg werd ontnomen die aan alle burgers wordt geboden.

De Ministerraad besluit dat ook de tweede prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord.

Antwoord van de Vlaamse Regering

A.4. De Vlaamse Regering sluit zich bijkomend aan bij het standpunt van de Ministerraad dat de wettelijke grondslag van de betwiste maatregelen kan worden gevonden, ten eerste in de aangehaalde bepalingen van de wet van 6 januari 1989 en ten tweede in het rechtvaardigheidsbeginsel dat in die wet is ingebouwd.

De Vlaamse Regering stelt vast dat de stad Tielt geen argumenten ontwikkelt die een schending van het gelijkheidsbeginsel aantonen.

De Vlaamse Regering volhardt dan ook in haar standpunt.

- B -

B.1. De prejudiciële vragen hebben betrekking op de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet van artikel 90 van de wet van 30 maart 1994 in zoverre het artikel 1, § 2, 5°, bekrachtigt van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen.

De eerste vraag is of er een verantwoording is, wat de loonmatiging ter uitvoering van de voormelde wet van 6 januari 1989 betreft, voor een gelijke behandeling van het personeel in overheidsdienst en dat van de privé-sector.

De tweede vraag is of de bekrachtiging bij wet niet discriminerend is ten aanzien van het overheidspersoneel, doordat die categorie van personen het bekrachtigde koninklijk besluit niet meer voor de gewone, respectievelijk administratieve rechter kan aanvechten.

B.2. De Ministerraad en de Vlaamse Regering betogen in hoofddorde dat de prejudiciële vragen berusten op de onjuiste veronderstelling dat de wetgever de Koning niet zou hebben gemachtigd tot het nemen van de maatregelen van loonmatiging ten opzichte van het overheidspersoneel.

De prejudiciële vragen gaan weliswaar uit van die premisse, maar noch uit de overwegingen in de verwijzende arresten, noch uit de formulering van de vragen blijkt dat de Raad van State dat uitgangspunt tot het zijne maakt.

B.3.1. De wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen machtigt de Koning ertoe om, indien de Kamers bij een stemming hebben vastgesteld dat het concurrentievermogen wordt bedreigd, bij een in Ministerraad overlegd besluit maatregelen te nemen die Hij voor het vrijwaren of het herstellen van het concurrentievermogen nodig acht.

De in artikel 10 van die wet voorgeschreven maatregelen zijn onder meer :

« 1° het beperken van het in aanmerking nemen van de factoren die de nominale inkomensgroei van de loontrekkenden bepalen, gepaard gaande met een gelijkwaardige matiging van de inkomens van de vrije beroepen en de zelfstandigen, de sociale uitkeringen, de huurprijzen, de dividenden, de tantièmes en de inkomens uit alle andere beroepsactiviteiten;

2° het vaststellen van het kader voor de akkoorden over de evolutie van de inkomens der loontrekkenden, [...] gepaard gaande met gelijkwaardige maatregelen voor de andere sociaal-professionele categorieën, ook die waarvan de inkomensevolutie niet wordt beïnvloed door akkoorden; ».

Artikel 11, § 1, van de wet van 6 januari 1989 bepaalt dat de besluiten, onder meer genomen met toepassing van artikel 8, § 5, ophouden uitwerking te hebben op het einde van de zevende maand volgend op die waarin de stemming, bedoeld in dat artikel, heeft plaatsgehad, tenzij zij vóór die dag bij wet zijn bekrachtigd.

B.3.2. Bij koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen zijn maatregelen genomen tot matiging van de lonen en wedden. Volgens artikel 1, § 1, is het besluit van toepassing op de werknemers en werkgevers gebonden door een arbeidsovereenkomst. Artikel 1, § 2, breidt de toepassingsfeer ervan uit tot «de in vast verband benoemde, stagedoende, contractuele en hulppersoneelsleden » van onder meer « de administraties en andere diensten van de federale overheid [...] » (1°) en « de administraties en andere diensten van de Gemeenschappen en de Gewesten » (3°) en « de administraties en diensten van de provincies en gemeenten [...] » (5°).

B.3.3. Artikel 90 van de wet van 30 maart 1994 bekrachtigt het voormelde koninklijk besluit van 24 december 1993. Te dezen wordt dat artikel betwist in zoverre de wetgever daarmee de loonmatigingsmaatregelen ten aanzien van het overheidspersoneel van de provincies en de gemeenten heeft bekrachtigd.

B.4. De wet van 6 januari 1989 beoogt 's lands concurrentievermogen te vrijwaren en « op meer actieve wijze de rol die de overheid kan spelen in het behoud van het concurrentievermogen vast te stellen » (*Parl. St.*, Kamer, 1988-1989, nr. 543/3, p. 2).

De vooropgestelde maatregelen beogen in eerste instantie « de loontrekkenden », maar de wet voorziet uitdrukkelijk in een « gelijkwaardige matiging van de inkomens van de vrije beroepen en de zelfstandigen [...] en de inkomens uit alle andere beroepsactiviteiten » (artikel 10, 1°) en in « gelijkwaardige maatregelen voor de andere sociaal-professionele categorieën, ook die waarvan de inkomensevolutie niet wordt beïnvloed door akkoorden » (artikel 10, 2°).

Volgens de artikelsgewijze commentaar bij het ontwerp van artikel 10 vormen « de in punt 1° vermelde maatregelen alsook die vermeld in punt 2° [...] een geheel : zo zal de Koning, wanneer Hij een tijdelijke beperking legt op het in aanmerking nemen der factoren die de nominale inkomensgroei van de loontrekkenden bepalen, tegelijkertijd maatregelen nemen tot matiging van de inkomens uit allerhande activiteiten en ervoor zorgen dat een gelijkwaardige weerslag op de onderscheiden sociaal-professionele categorieën wordt bekomen » (*Parl. St.*, Kamer, 1988-1989, nr. 543/1, p. 8).

Weliswaar is in de memorie van toelichting bij artikel 3 van het ontwerp gesteld dat « abstractie [wordt] gemaakt van de overheidssector, waarvan de arbeidskosten geen rechtstreekse invloed hebben op het concurrentievermogen » (*ibid.*, nr. 543/1, p. 4), maar uit die verklaring, die betrekking heeft op de arbeidskosten als één van de criteria voor de evaluatie van het concurrentievermogen (artikel 1, § 1), kan niet worden afgeleid dat het overheidspersoneel op geen enkele wijze bij de mogelijk gemaakte maatregelen kon worden betrokken.

Een amendement om de maatregelen te beperken tot de loontrekkenden vanuit de overweging dat « de voorgenomen matiging van de inkomens van onder meer de zelfstandigen en de vrije beroepen [...] niets te maken [heeft] met de vrijwaring van het concurrentievermogen » (*Parl. St.*, Kamer, 1988-1989, nr. 543/2, p. 12) was volgens de Vice-Eerste Minister « niet verdedigbaar omwille van het sociale rechtvaardigheidsbeginsel » en werd verworpen (*Parl. St.*, Kamer, 1988-1989, nr. 543/3, p. 37).

Er kan derhalve redelijkerwijze worden aangenomen dat de wetgever, hoewel hij in eerste instantie met het oog op de bescherming van 's lands concurrentiepositie maatregelen ten aanzien van de loontrekkenden vooropstelde, rekening houdend met de onrechtstreekse economische gevolgen en meer fundamenteel uit de zorg voor rechtvaardigheid, ook maatregelen mogelijk heeft gemaakt ten opzichte van alle andere inkomenscategorieën. Overigens is op geen enkel ogenblik in de parlementaire voorbereiding het personeel van de overheid, en met name het personeel van de provincies en gemeenten, daarvan uitgesloten.

B.5. Uit het voorgaande volgt dat er geen aanleiding is om in te gaan op de eerste prejudiciële vraag.

B.6.1. De tweede prejudiciële vraag peilt naar de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet van de in het geding zijnde bepaling, in zoverre aan de categorie van het overheidspersoneel door de bekrachtiging de mogelijkheid wordt ontnomen om voor de rechter op te komen tegen het bekrachtigde koninklijk besluit.

B.6.2. Zoals reeds is opgemerkt (B.3.1) heeft de wetgever in de wet van 6 januari 1989 uitdrukkelijk voorzien in de bekrachtiging van de op grond van die wet genomen koninklijke besluiten. De daadwerkelijke bekrachtiging - die de controle van de wetgever op de uitoefening van de machtiging die hij aan de Koning geeft, verstevigt - kan op zichzelf niet worden geacht in strijd te zijn met het grondwettelijke beginsel van de gelijkheid en de niet-discriminatie. Uit niets blijkt dat de wetgever met die bekrachtiging beoogde het betrokken koninklijk besluit aan het rechterlijk wettigheidstoezicht te onttrekken.

B.6.3. De tweede prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- De eerste prejudiciële vraag behoeft geen antwoord.

- Artikel 90 van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet door, ter uitvoering van artikel 11 van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen, het koninklijk besluit van 24 december 1993 te bekrachtigen.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 17 mei 2001.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

H. Boel